

Vlaams
Parlement

ingediend op **1859** (2018-2019) – Nr. 2
18 maart 2019 (2018-2019)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door Tine van der Vloet en Elke Van den Brandt

over het voorstel van decreet

van Cindy Franssen, Elke Sleurs, Freya Saeys, Peter Persyn,
Katrien Schryvers en Ingeborg De Meulemeester

houdende wijziging van
het decreet van 21 november 2003
betreffende het preventieve gezondheidsbeleid,
wat betreft de sensibiliseringsplicht
en het preventieve beleid
met betrekking tot de blootstelling
aan chemische stoffen
die de normale hormonale werking
van het menselijk organisme
ontregelen of kunnen ontregelen

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

Voorzitter: Bert Moyaers.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Danielle Godderis-T'Jonck, Lorin Parys, Peter Persyn, Elke Sleurs,
Tine van der Vloet;

Griet Coppé, Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Martine Taelman;

Bert Moyaers, Freya Van den Bossche;

Elke Van den Brandt.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Cathy Coudyser, Koen Daniëls, Lies Jans, Manuela Van Werde, Elke Wouters;

Sonja Claes, Dirk de Kort, Jamila Hamddan Lachkar, Tinne Rombouts;

Jo De Ro, Laurence Libert;

Jan Bertels, Bart Van Malderen;

Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

Ortwin Depoortere.

Documenten in het dossier:

1859 (2018-2019) – Nr. 1: Voorstel van decreet

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin besprak het voorstel van decreet houdende wijziging van het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid, wat betreft de sensibiliseringsplicht en het preventieve beleid met betrekking tot de blootstelling aan chemische stoffen die de normale hormonale werking van het menselijk organisme ontregelen of kunnen ontregelen, tijdens haar vergadering van 13 maart 2019.

1. Toelichting door Cindy Franssen

Cindy Franssen zegt dat het voorstel van decreet voortvloeit uit de conceptnota voor nieuwe regelgeving betreffende de decretale verankering van de sensibilisering rond en de preventie van de blootstelling aan chemische stoffen die de normale hormonale werking tijdens belangrijke ontwikkelingsfasen van het menselijk organisme ontregelen of kunnen ontregelen, waarover de commissie op 13 december 2017 ook een hoorzitting hield (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nrs. 1215/1 tot en met 3).

In 2019 zijn er naar schatting 140.000 verschillende stoffen in de handel en slechts 1 percent is onderzocht op hormoonverstorende eigenschappen. De Wereldgezondheidsorganisatie uitte in 2002 het vermoeden dat hormoonverstorende stoffen schadelijk waren. Tien jaar later was het voortschrijdende inzicht dat die stoffen effectief schadelijk zijn. Hormoonverstorende stoffen zijn chemicaliën die de natuurlijke hormonen in het lichaam nabootsen en ingrijpen op hun werking. Omdat ze alom aanwezig zijn, is het bijzonder moeilijk om er niet aan blootgesteld te worden. Ze zitten in plastic, verf, speelgoed, cosmetica, verzorgingsproducten enzovoort.

Het Vlaams Parlement heeft slechts één hoorzitting van een halve dag gehouden omdat de Senaat naar aanleiding van een informatierapport gedetailleerde hoorzittingen hield (*Parl.St.* Senaat 2017-18, nr. 303/2). In dat informatierapport staan vijf grote aanbevelingen. Eén ervan is de regionale overheden te motiveren om de sensibilisering over hormoonverstorende stoffen op te nemen in hun preventiedecreten. Het voorstel van decreet legt de Vlaamse Regering op om de bevolking zoveel mogelijk te informeren en te sensibiliseren over de aanwezigheid en de gezondheidsrisico's van hormoonverstorende stoffen in consumptiegoederen, over hoe de blootstelling precies gebeurt, en over haalbare alternatieven. Zo kan de bevolking met kennis van zaken haar consumptiegoewoontes aanpassen. De communicatie moet duidelijk zijn, in eenvoudige taal en best over vertrouwde, laagdrempelige informatiekanaalen. Bijzondere aandacht dient te gaan naar kwetsbare groepen, zwangere vrouwen, jonge kinderen en adolescenten. Ook dat is een aanbeveling uit het informatierapport. Zowel de conceptnota als het informatierapport bevatten heel wat aanbevelingen van de Gezinsbond of van de Vlaamse Liga tegen Kanker, die al jaren het probleem in de kijker zetten. Preventie en sensibilisering volstaan echter niet. Er is een omvattende aanpak van hormoonverstorende stoffen nodig met een kennisplatform, monitoring, wetenschappelijk onderzoek en samenwerking. Het is zaak de schadelijkheid van stoffen te bewijzen om daarna die stoffen te elimineren.

Health in all policies, de drijfveer van het Vlaamse preventiebeleid, is ideaal voor een omvattende aanpak van hormoonverstoorders. De Europese Unie is de voornaamste arena voor structurele maatregelen en het verbod van bepaalde stoffen. Hoe meer lidstaten druk uitoefenen, hoe beter. Vlaanderen zal binnen zijn bevoegdheden ook actie daartoe ondernemen.

Het decreet van 21 november 2003 betreffende het preventieve gezondheidsbeleid voorziet in initiatieven met betrekking tot fysieke, ruimtelijke en materiële omgevingsfactoren. Daaronder vallen initiatieven met betrekking tot fysische of chemische factoren. Artikel 51 bepaalt dat de Vlaamse Regering initiatieven kan

nemen voor de preventie van aandoeningen, veroorzaakt door fysische of chemische factoren. Die factoren situeren zich zowel binnen gebouwen als erbuiten. Aan dat artikel wordt toegevoegd dat de Vlaamse Regering moet sensibiliseren over de blootstelling aan chemische stoffen die de normale hormonale werking tijdens belangrijke ontwikkelingsfasen van het menselijke organisme (kunnen) ontregelen. Die sensibilisering moet divers zijn.

De spreker verwijst ook naar een recent artikel waarin de studiedienst van de Gezinsbond nogmaals het belang van informeren over hormoonverstoorders benadrukt. Tot slot meldt ze dat de Europese Commissie het informatieverlag van de Senaat aanvaardt als advies voor verdere politieke dialoog. Met dit voorstel van decreet doet Vlaanderen wat het kan binnen zijn bevoegdheid, namelijk sensibilisering en preventie. Ze dankt de parlementsleden bij voorbaat voor hun steun.

2. Algemene bespreking

Elke Sleurs dankt Cindy Franssen voor haar aangehouden inspanningen en voor het initiatief. Als gynaecoloog benadrukt ze de invloed van hormoonverstorende stoffen op zwangere vrouwen en ongeboren kinderen. Kind en Gezin neemt al heel wat acties, maar het is goed dat met dit voorstel van decreet de preventieverplichting scherp gesteld wordt. Europa kan trouwens nog wat sensibilisering gebruiken.

Elke Van den Brandt dankt de indiener evenzeer. Het is niet het eerste initiatief over dit belangrijke thema. Ook Groen heeft er al enkele voorstellen over gedaan. Het is goed dat dit voorstel van decreet algemene steun krijgt. Groen wil verder gaan en bepaalde stoffen verbieden, maar zal alvast dit voorstel van decreet goedkeuren.

Ook *Freya Saeys* dankt de eerste indiener. Eigenlijk worden hormoonverstorende stoffen best aangepakt op Europees niveau. Vlaanderen is echter zelf bevoegd voor preventie en sensibilisering. Toch zijn er risico's. Cindy Franssen stelde tijdens de hoorzitting de terechte vraag of campagnes de blootstelling kunnen beperken zonder een angstsfeer te creëren. Freya Saeys pleit voor doordachte sensibilisering en preventie. De brochure van de Gezinsbond is interessant, maar de aanbeveling aan zwangere vrouwen om te stoppen met geneesmiddelen, houdt gevaren in. Voor haar moet eraan toegevoegd worden: "na overleg met je arts". De overheid heeft de plicht haar boodschappen te baseren op wetenschappelijke vaststellingen. De Hoge Gezondheidsraad waarschuwt om de bestudeerde stoffen als Bisfenol-A en -S niet te vervangen door stoffen waarover er minder studies zijn en die misschien nog gevaarlijker kunnen zijn. Het voorgestelde alternatief moet veilig zijn. Voor een preventief beleid zijn wetenschappelijke gegevens belangrijk. Het Humaan Biomonitoringsprogramma moet voortgezet of zelfs uitgebreid worden. Alle leeftijdsgroepen moeten worden gestimuleerd om eraan deel te nemen.

Bert Moyaers sluit zich aan bij de felicitaties. De overheid moet haar verantwoordelijkheid nemen inzake preventief gezondheidsbeleid. Health in all policies geldt zeker, want dit voorstel van decreet gaat veel verder dan alleen het welzijnsbeleid. Voorts trok vooral het onderdeel over de REACH-verordening (Registratie, Evaluatie en Autorisatie van Chemische stoffen) zijn aandacht. Kunstgrasvelden worden ingestrooid met SBR-rubbergranulaat. In dat Styreen Butadieën Rubber zit allicht een scala aan gevaarlijke stoffen, hormoonverstoorders en persistente verontreinigers. In ieder geval treedt er milieuvervuiling op, onder meer door de microplastics. De Universiteit Hasselt heeft samen met Het Belang van Limburg de aanwezigheid van schadelijke stoffen in de rubberkorrels op Limburgse kunstgrasvelden onderzocht. In negentien van de eenentwintig kunstgrasvelden

werden kankerverwekkende stoffen aangetroffen, soms zelfs tot vijftien keer de maximumwaarde van de consumentennorm. In Limburg hebben heel wat gemeenten ondertussen beslist dat instrooimiddel te vervangen. Hij maant Vlaanderen aan dat te ondersteunen met een goede regelgeving.

Cindy Franssen dankt voor de steun. De opmerking over de kunstgrasvelden vindt ze terecht.

3. Artikelsgewijze bespreking

Artikel 1 en 2

De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerkingen eenparig met 10 stemmen aangenomen.

4. Stemming over het geheel

Het voorstel van decreet wordt eenparig met 10 stemmen aangenomen.

Bert MOYAERS,
voorzitter

Tine VAN DER VLOET
Elke VAN DEN BRANDT,
verslaggevers